

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

БИЧКО МАРИНА ВІКТОРІВНА

УДК 378.04:614.253.1]:615.478(043.3)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ
ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕДИЧНОГО ОБЛАДНАННЯ
В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Хмельницький – 2021

Дисертація є рукописом.

Роботу виконано в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент
ЖДАНОВА-НЕДІЛЬКО Олена Григорівна,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка,
завідувачка кафедри педагогічної майстерності та
менеджменту імені І. А. Зязюна.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України
ГУРЕВИЧ Роман Семенович,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
директор Навчально-наукового інституту
педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої
кваліфікації;

кандидат педагогічних наук, доцент
ГУМЕНЮК Ольга Михайлівна,
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького МОН І МОЗ України,
доцент кафедри стоматології дитячого віку.

Захист відбудеться 9 квітня 2021 р. о 13⁰⁰ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.052.05 у Хмельницькому національному університеті, за адресою: зал засідань, вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016.

Із дисертацією можна ознайомитися на сайті <https://www.khnu.km.ua> та в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету, за адресою: вул. Кам'янецька, 110/1, м. Хмельницький, 29016.

Автореферат розіслано 6 березня 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. В. Андрощук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. На початку XXI століття у вітчизняній галузі охорони здоров'я стала відчутною нагальна необхідність у лікарів сімейної медицини, що зумовлене провідними світовими тенденціями розвитку медицини й потребою підвищити рівень медичної допомоги в Україні до загальносвітових досягнень. Проблема підготовки майбутніх сімейних лікарів набуває особливої актуальності, оскільки українське суспільство функціонує в умовах модернізації й реформації системи охорони здоров'я, що передбачають упровадження системи сімейної медицини. Серед пріоритетних якостей сімейного лікаря справедливо називають компетентність, рівень загальнокультурної, професійної, організаційної, технологічної підготовки та психологічної готовності. Посутню роль у цьому процесі відіграє формування готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Для сучасної системи вищої медичної освіти України характерне динамічне оновлення освітнього простору. Одна з домінантних тенденцій вищої медичної освіти – підготовка майбутніх сімейних лікарів, здатних на високому рівні виконувати свої професійні обов'язки, надавати первинну медико-санітарну допомогу, провадити лікувально-діагностичну діяльність із використанням сучасної медичної техніки й апаратури, формувати у своїх пацієнтів мотивацію до здорового способу життя, закладати міцний фундамент здоров'я, а також дбати про професійне вдосконалення, безперервний професійний саморозвиток. Нині цей процес регламентований нормативними документами державного рівня: Конституція України (№ 254к/96-ВР від 28.06.1996 р.), Закони України «Про освіту» (№ 2145-VIII від 05.09.2017 р.), «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.), «Про охорону здоров'я» (№ 2801-XII від 19.11.1992 р.), «Про внесення змін до основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги» (№ 3611-VI від 07.07.2011 р., зі змінами від 2017 р.), «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» (№ 2168-VIII від 19.10.2017 р.), «Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років» (2014 р.), проект Закону України «Про первинну медичну допомогу на засадах сімейної медицини» (№ 6634р від 22.06.2017 р.), «Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року» (№ 344/2013 від 25.06.2013 р.).

Проблематику вищої медичної освіти України різноаспектно досліджують такі вчені, як О. Афанасюк, М. Банчук, О. Волосовець, Ю. Гумінський, В. Денесюк, Н. Кінаш, В. Лазоришинець, В. Мороз, Т. Полеся, Л. Фоміна та ін. Сучасні досягнення й перспективи розвитку сімейної медицини в Україні стали предметом наукових розвідок у галузях медицини, психології, економіки, державного управління (О. Бусло, І. Вітенко, В. Весельський, О. Виноградов, Л. Галієнко, О. Гиріна, Н. Гойда, Є. Горбань, Н. Горобець, Н. Жилка, Т. Каложна, А. Кудря, Є. Латишев, Г. Лисенко, Л. Матюха, Н. Марчук, О. Маяцька, В. Михальчук, В. Одринський, О. Орда, В. Рудень, В. Сірик, О. Чабан, І. Шурма та ін.). Кваліфікаційні вимоги, коло професійних обов'язків і компетентностей

сімейного лікаря студіювали В. Абрамович, І. Баркер, Х. Баркхардт, Ю. Вороненко, С. Гізеданнер, С. Діні, О. Корж, А. Стіл, Д. Сіббритт, А. Стивентон, В. Ткаченко, О. Шекера, Дж. Шлосс, Г. Черешнюк, Л. Черешнюк, Е. Фішера та ін.

Особливості професійної підготовки фахівців у вищій школі перебували в центрі дослідницької уваги І. Андрощук, О. Баніт, Н. Бідюк, Г. Білецької, С. Бризгалою, М. Гриньової, Р. Гуревича, Л. Дудікової, Г. Дутки, О. Жданової-Неділько, Н. Кононец, С. Нестулі, О. Пехоти, Р. Слухенської, А. Старєвої та ін. Теоретико-практичні засади професійної підготовки майбутніх сімейних лікарів з'ясовано в працях таких науковців, як М. Ансарі, О. Боярчук, О. Венгрович, Н. Гаврилук, Т. Гаріян, М. Гребенник, Р. Грицко, Ю. Губський, Є. Заремба, О. Заремба, Л. Ільницька, А. Камільєрі, Ю. Кияк, О. Кларк, Б. Лемішко, В. Міщук, Н. Михайловська, О. Наливайко, Ю. Остраус, Д. Саммат, Г. Стечак, Л. Стрільчук, А. Тітова, М. Тимофієва, Ж. Рагіна, А. Царенко, В. Царенко, П. Чен, І. Шумлянський, Н. Ярема та ін.

Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчує наявність потужного наукового арсеналу, що представляє проблеми професійної підготовки майбутніх сімейних лікарів, формування їхніх професійних компетентностей. Водночас існує потреба у виявленні й обґрунтуванні педагогічних умов підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Унаслідок теоретичного опрацювання наукових джерел, ознайомлення з результатами напрацювань учених і практичним досвідом роботи медичних закладів вищої освіти щодо окресленої проблеми, зафіксовано низку *суперечностей* між: потребою суспільства у високопрофесійних сімейних лікарях та недостатнім рівнем їхньої підготовки до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; потенціалом медичних закладів вищої освіти в руслі підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності та відсутністю для цього науково обґрунтованих педагогічних умов; вимогами до підготовки майбутніх сімейних лікарів стосовно використання медичного обладнання в професійній діяльності та недосконалістю традиційних методик і технологій її провадження; необхідністю підвищення рівня готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності й відсутністю навчально-методичного забезпечення цього процесу.

Актуальність проблеми, її недостатнє теоретичне, методичне й практичне розроблення, необхідність розв'язання зазначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації – **«Підготовка майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконане відповідно до тематичного плану Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка як складник теми «Саморегуляція успішної навчально-виховної діяльності студентської та учнівської молоді» № 0118U004309. Тема дисертації затверджена вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 5 від

29.11.2012 року) та узгоджена в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в Україні (протокол № 10 від 18.12.2012 року).

Мета дослідження полягає у виявленні, обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Відповідно до мети, окреслено такі **завдання**:

1) виконати теоретичний аналіз проблеми підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності в педагогічній теорії і практиці;

2) дослідити суть і структуру готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, визначити критерії, показники й рівні готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності;

3) виокремити, обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності й експериментально перевірити їхню ефективність на основі розробленої моделі підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності;

4) розробити навчально-методичне забезпечення для підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх сімейних лікарів у медичних закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що процес підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності буде ефективним, якщо реалізувати педагогічні умови: створення практико-орієнтованого середовища медичного закладу вищої освіти, що є сприятливим для вивчення медичного обладнання; використання системи кейсів у підготовці майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; спрямованість навчального процесу на професійний саморозвиток майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Для розв'язання поставлених завдань і перевірки гіпотези використано комплекс **методів дослідження**: *теоретичні* – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення й систематизація одержаних даних для зіставлення різних поглядів учених на порушену проблему, уточнення поняття «готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності», окреслення її структурних компонентів та «підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності», з'ясування методологічних підходів, які характеризують сучасний стан підготовки майбутніх сімейних лікарів у системі вищої медичної освіти, обґрунтування педагогічних умов; моделювання – для побудови моделі підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; *емпіричні*

(анкетування, тестування, бесіда) – для діагностування рівня готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; метод педагогічного експерименту – для перевірки ефективності педагогічних умов і моделі; метод *математичної статистики* – для поєднання кількісного та якісного аналізу отриманого емпіричного матеріалу із застосуванням критерію χ^2 Пірсона з метою обґрунтування вірогідності одержаних результатів, графічного подання кількісного і якісного аналізу результатів педагогічного експерименту.

Наукова новизна одержаних результатів аргументована такими фактами:

- *уперше* виявлено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності (створення практико-орієнтованого середовища медичного закладу вищої освіти, що є сприятливим для вивчення медичного обладнання; використання системи кейсів в підготовці майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; спрямованість навчального процесу на професійний саморозвиток майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності); *розроблено* модель підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, що складається з трьох взаємопов'язаних блоків: методологічно-цільового, змістово-процесуального й діагностичного;

- *удосконалено* сутність понять «підготовка майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності», «готовність майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності»; критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, функційно-діяльнісний, самоосвітньо-розвивальний), показники й рівні готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, діагностичний інструментарій для оцінювання рівня готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності;

- *подальшого розвитку набули*: наукові уявлення про структуру готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності (мотиваційний, інформаційний, діяльнісний, самоосвітній компоненти); кейс-технології та проєктні технології; специфічні принципи підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні навчально-методичного забезпечення для підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, зокрема комплекту кейсів для підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, інтернет-оболонки «Професійний кейс майбутнього сімейного лікаря», портфоліо (веб-портфоліо) готовності майбутнього сімейного лікаря до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, методичних вказівок для самостійної роботи студентів, критеріально-діагностичного апарату для оцінювання рівня готовності майбутнього сімейного лікаря до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, авторського інфоресурсу «Медичне обладнання в роботі сімейного лікаря».

Матеріали дослідження можуть бути використані для підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, під час планування самоосвітньої діяльності студентів медичних закладів вищої освіти, підвищення кваліфікації, для укладання навчальних посібників, методичних рекомендацій, а також у системі післядипломної медичної освіти.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Української медичної стоматологічної академії (акт упровадження № 0704/6071 від 27.12.2019 р.), Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського (довідка № 03/1223 від 09.09.2020 р.), Харківського національного медичного університету (акт упровадження від 17.11.2020 р.), Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (довідка № 0104-662/1 від 18.12.2020 р.).

Особистий внесок здобувачки в працях, написаних у співавторстві, такий: [15] – наукове обґрунтування методики використання структурно-загальнювальних схем у навчальному процесі медичного закладу вищої освіти; [17] – характеристика напрямів підготовки майбутнього лікаря до професійного саморозвитку в навчальному процесі медичного закладу вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження оприлюднені на конференціях різних рівнів, а саме: міжнародних – «Динаміка рефлексії як професійно значущої якості майбутнього лікаря» (Полтава, 2018); «Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи» (Полтава, 2019); «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (Полтава, 2019); «Інновації в системі сучасної освіти: термінологічні та класифікаційні розбіжності» (Бердянськ, 2019); «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця» (Суми, 2019); «Використання медичного обладнання в роботі сучасного лікаря» (Дніпро, 2019); усеукраїнських – «Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика» (Полтава, 2020); «Підготовка майбутнього лікаря до професійного саморозвитку в навчальному процесі закладу вищої медичної освіти» (Полтава, 2020); регіональних – «Механізми сучасного інноваційного розвитку педагогічної науки та освіти» (Херсон, 2019), «Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні» (Полтава, 2019). Основні положення та результати дослідження обговорено на засіданнях кафедр медичної інформатики, медичної і біологічної фізики медичного закладу вищої освіти «Українська медична стоматологічна академія», педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Публікації. Основний зміст дисертації представлено в 17 наукових публікаціях, серед яких: 4 статті у фахових виданнях України, 3 – в іноземних наукових періодичних виданнях, 10 – у збірниках матеріалів конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (281 найменування, із них 32 – іноземними мовами) та 14 додатків на 51 сторінці. Загальний обсяг дослідження становить 284 сторінки, із них – 205 сторінок основного тексту. Дисертація містить 7 таблиць і 46 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У «Вступі» обґрунтовано актуальність вибраної теми; сформульовано мету й завдання, зазначено об'єкт, предмет, гіпотезу та методи наукового пошуку; аргументовано наукову новизну, практичне значення отриманих результатів; подано відомості про апробацію й упровадження основних наукових положень; представлено інформацію про публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі «**Підготовка майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності як наукова проблема**» досліджено сутність ключових понять із порушеної проблеми; проаналізовано особливості підготовки майбутніх сімейних лікарів у науково-педагогічному дискурсі, виявлено та схарактеризовано методологічні підходи до підготовки; визначено структуру, критерії, показники та рівні готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання.

На підставі аналізу наукової літератури та практики медичних закладів вищої освіти з'ясовано, що поза сферою вивчення перебуває проблема підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності як важливий складник системи фахової підготовки студентів медичних закладів вищої освіти, а отже, запорука майбутньої успішної професійної діяльності сімейного лікаря. Виявлено методологічні підходи, які характеризують сучасний стан підготовки майбутніх сімейних лікарів у системі вищої медичної освіти: *особистісний, системний, комплексний, здоров'язбережувально-профілактичний, мультидисциплінарний, інтернаціоналізаційний, прогностичний, компетентнісний та кластерний*. *Особистісний підхід* у формуванні готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності передбачає орієнтацію на професійне становлення студентів, що відбувається протягом кількох етапів. *Системний підхід* трактує підготовку майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності як цілісну систему в сукупності відношень і зв'язків між її складовими елементами. *Комплексний підхід* акцентує увагу на практико-орієнтованому складнику освітнього процесу, налагодженні співпраці кафедр загальної практики сімейної медицини із суміжними кафедрами, із центрами сімейної медицини міста чи регіону, а також на педагогічних інноваціях у межах теоретичної та практичної підготовки майбутніх сімейних лікарів, що відображають професійний контекст. *Здоров'язбережувально-профілактичний підхід* передбачає побудову освітнього процесу з фокусом на вивченні майбутніми сімейними лікарями здоров'язбережувальних технологій та методик ведення профілактичної роботи серед пацієнтів і їхніх сімей (дисципліни «Організація охорони здоров'я», «Імунопрофілактика», «Планування сім'ї та репродуктивне здоров'я», «Профілактична діяльність у практиці сімейного лікаря», «Протидія насильству в сім'ї»). *Мультидисциплінарний підхід* покликаний забезпечити опанування теоретико-практичної бази знань, умінь і навичок із суміжних дисциплін («Внутрішні хвороби», «Хвороби органів кровотворення», «Педіатрія», «Хірургія», «Дитяча хірургія», «Травматологія та ортопедія», «Урологія», «Проктологія», «Ендокринологія», «Офтальмологія», «Отоларингологія», «Стоматологія», «Психіатрія», «Фтизіатрія», «Епідеміологія»,

«Дерматовенерологія», «Акушерство й гінекологія», «Онкологія», «Нервові хвороби з курсом дитячої неврології», «Інфекційні хвороби», «Дитячі інфекційні хвороби», «Реаніматологія та інтенсивна терапія»), що необхідні сімейному лікареві для якісного виконання мультидисциплінарних функційних обов'язків під час самостійної роботи в установах амбулаторного та поліклінічного типу, надання кваліфікованої лікарської допомоги пацієнтам і їхнім родинам. *Інтернаціоналізаційний підхід* забезпечує орієнтацію освітнього процесу на міжнародні стандарти кваліфікаційних характеристик сімейного лікаря, ретельне й оперативне вивчення зарубіжного досвіду з підготовки майбутніх сімейних лікарів, прогресивних практик сімейної медицини за кордоном та їх упровадження в практику вищої медичної освіти. *Прогностичний підхід* дає змогу зосередитися на реальній медико-соціальної дійсності, її аналізі, прогнозах у системі сімейної медицини й оперативно реагувати на вітчизняні та світові тенденції в цій галузі, корегуючи програми підготовки майбутніх сімейних лікарів (програма циклу спеціалізації (інтернатури) за фахом «Загальна практика – сімейна медицина»). *Компетентнісний підхід* передбачає, що випускник медичного закладу вищої освіти, який навчався за програмою циклу спеціалізації (інтернатури) за фахом «Загальна практика – сімейна медицина», після завершення освітньої програми повинен володіти не лише певною сумою знань, умінь і навичок, професійною компетентністю, але й бути готовим до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. *Кластерний підхід* зорієнтовує на застосування в освітньому процесі освітніх кластерів (координаційно-методичного, науково-дослідницького, дистанційно-інноваційного, аналітичного, адаптаційного), які беруть до уваги перспективний вітчизняний і міжнародний (зокрема європейський) досвід підготовки майбутніх сімейних лікарів. Ці підходи позначаються як на формуванні професійної компетентності майбутніх сімейних лікарів у системі вищої медичної освіти, так і на організації процесу підготовки до застосування медичного обладнання в майбутній професійній діяльності.

На підставі осмислення наукової літератури обґрунтовано сутність поняття «підготовка майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності» як цілеспрямованого динамічного процесу навчання здобувачів фаху «Загальна практика – сімейна медицина», що спрямований на формування здатності застосовувати набуті знання (із фізики, біології та ін.), уміння й навички в роботі з широким спектром медичного обладнання для діагностики (ваги, ростомір, стетофонендоскоп, термометр, тонометр тощо), терапії (набір лікарських засобів і медичних виробів для надання медичної допомоги в разі невідкладних станів), клінічно-лабораторних досліджень (глюкометр, спірометр, мікроскоп тощо), а також у налагодженні конструктивної взаємодії з пацієнтом як суб'єктом власного здоров'язбереження. Готовність майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності – цілісне особистісне динамічне утворення, яке постає внаслідок спеціального навчання, вирізняється здатністю здобувача на практиці в реальних умовах виявляти свою обізнаність із принципами роботи й застосування різних категорій медичного обладнання, демонструвати сукупність практичних навичок роботи з ним для організації

лікувально-діагностичного процесу, спрямованістю на успішне опанування новітнього медичного обладнання. У структурі готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності виокремлено такі компоненти: *мотиваційний, інформаційний, діяльнісний, самоосвітній*. Відповідно до цих компонентів диференційовано *ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, функційно-діяльнісний, самоосвітньо-розвивальний* критерії та їхні показники.

Ціннісно-мотиваційний критерій виражає ступінь розвитку ціннісних орієнтацій, інтересів, мотивів до опанування медичного обладнання під час навчання, прагнення до професійного зростання й конкурентоспроможності на ринку медичних послуг у галузі сімейної медицини. *Когнітивно-змістовий критерій* характеризує сукупність фундаментальних знань, що є необхідними й достатніми для використання медичного обладнання в майбутній професійній діяльності сімейного лікаря. *Функційно-діяльнісний критерій* віддзеркалює ступінь розвитку вмінь і навичок успішно реалізовувати свої функційні обов'язки під час надання медичної допомоги пацієнтам та їхнім родинам із використанням медичного обладнання в майбутній професійній діяльності сімейного лікаря. *Самоосвітньо-розвивальний критерій* відображає ступінь розвитку вмінь провадити самоосвітню діяльність у контексті опанування способів застосування медичного обладнання в професійній діяльності сімейного лікаря, прагнення до самоосвіти, саморозвитку й самоконтролю. На основі комплексного вивчення критеріїв та їхніх показників диференційовано три рівні готовності: низький (репродуктивний), середній (достатній), високий (професійно-досконалий).

У другому розділі «**Педагогічні умови підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності**» виокремлено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Доведено, що ефективність підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності забезпечують педагогічні умови – система заходів і впливів змісту, форм, методів, педагогічних засобів навчання, необхідних для успішної й результативної підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності: 1) створення практико-орієнтованого середовища медичного закладу вищої освіти, що є сприятливим для вивчення медичного обладнання; 2) використання системи кейсів у підготовці майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; 3) спрямованість навчального процесу на професійний саморозвиток майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Педагогічні умови виокремлено з огляду на методологічні *підходи* (особистісний, комплексний, системний, здоров'язбережувально-профілактичний, мультидисциплінарний, інтернаціоналізаційний, прогностичний, компетентнісний, кластерний) та принципи (*дидактичні*: наочності, свідомості й активності, поступовості та систематичності знань, посильності, принцип вправ і міцного оволодіння знаннями й навичками; *специфічні*: ресурсної орієнтованості,

паритетності, контекстного навчання, конструктивного спілкування, інтерактивності, свободи вибору, усвідомленої перспективи, безперервного професійного розвитку, добровільності).

Перша педагогічна умова – *створення практико-орієнтованого середовища медичного закладу вищої освіти, що є сприятливим для вивчення медичного обладнання* – передбачала реалізацію механізмів удосконалення просторово-предметного, суб'єктного, аксіологічно-сміслового, інформаційно-освітнього, змістового та процесуального компонентів такого середовища як відкритої системи можливостей і ресурсів для розвитку, саморозвитку, підтримки студентів та науково-педагогічних працівників у процесі підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності на засадах педагогічних інновацій.

У ході впровадження цієї педагогічної умови особливу увагу зосереджено на генеруванні інноваційних потоків у медичному закладі вищої освіти (генерування нових продуктивних ідей для розроблення й упровадження педагогічних інновацій із метою постійного вдосконалення процесу професійної підготовки студентів-медиків); нарощуванні інноваційного потенціалу медичного закладу вищої освіти (удосконалення освітнього процесу з використанням матеріально-технічних, організаційно-управлінських, освітньо-розвивальних інновацій тощо); збереженні локальних, адміністративних нововведень, традиційних та інноваційних авторських методик навчання студентів-медиків; удосконаленні просторово-предметного, суб'єктного, аксіологічно-сміслового, інформаційно-освітнього, змістового та процесуального компонентів інноваційного освітнього середовища медичного закладу вищої освіти. Запропоновано комплект кейсів для підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; розроблено спеціальні навчальні, методичні й інформаційні ресурси, які забезпечать традиційний та дистанційний освітній процес, зорієнтований безпосередньо на процес підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Друга педагогічна умова – *використання системи кейсів у підготовці майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності* – спрямована на реалізацію методики, що відображена в рекомендаціях:

- 1) у ході розроблення завдань для кейсу потрібно брати до уваги дидактичні принципи навчання; 2) на підставі принципів індивідуалізації навчання, ресурсної орієнтованості, інтерактивності варто для вільного доступу до матеріалів професійного кейсу майбутнього сімейного лікаря розробляти й використовувати інтернет-оболонку кейсу з цифровим контентом; 3) зміст кейсу повинен бути орієнтований на модель підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання (мотиваційний, інформаційний, діяльнісний, самоосвітній компоненти) і містити блоки: «Біофізика зору», «Біофізика кровообігу», «Біофізика органу слуху. Аудиометрія», «Медична апаратура», «Основи електродинаміки», «Фізичні основи реографії», до яких входять структуровані кейси, кейс «Короткі замітки», «Великі неструктуровані кейси» та кейси на зразок «Новаторські справи»; 4) доцільно використовувати низку активних методів навчання, що зорієнтовані на

засвоєння майбутніми сімейними лікарями одночасно загальних професійно орієнтованих складників роботи сімейного лікаря та на використання медичного обладнання в професійній діяльності: метод інциденту, метод ситуаційно-рольових ігор, метод консиліуму, метод розбору лікувальних протоколів; 5) діяльність викладача має вирізнятися такими особливостями: викладач керує обговоренням проблеми, презентованої в кейсі; викладач організовує самостійну діяльність студентів-медиків у змодельованій ситуації, яка дає змогу об'єднати теоретичну підготовку та практичні вміння й навички, застосувати теоретичний базис до розв'язання практичних ситуацій, що можуть поставати в реальній професійній діяльності сімейного лікаря; методи, які застосовують і модерують викладачі під час обговорення кейсів, мають бути інтерактивними (шкала думок, «Мікрофон», «Коло ідей», «Акваріум», інтерактивна дискусія, пошук рішення, SWOT-аналіз та ін.); 6) результатом роботи над кейсом повинно стати формулювання практичного розв'язання проблеми чи ситуації на підставі глибокого й усебічного її аналізу, оцінювання запропонованих майбутніми сімейними лікарями алгоритмів рішення, вибір найкращого варіанта в контексті завдання чи проблеми, яка потребує використання медичного обладнання в професійній діяльності сімейного лікаря.

Третя педагогічна умова – *спрямованість навчального процесу на професійний саморозвиток майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності* – виявляється в низці функцій (мотиваційно-змістова, освітня, методологічна, психологічна, конструктивна, практична), передбачає орієнтацію на принципи безперервного професійного розвитку, добровільності й індивідуалізації навчання. Цю умову реалізовано завдяки організації особистісно орієнтованого навчання в процесі формування готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, що зважає на індивідуальні потреби й можливості майбутнього сімейного лікаря, побудована на засадах поваги до особистості студента, ставлення до нього як до свідомого та відповідального суб'єкта навчальної взаємодії «викладач медичного закладу вищої освіти – студент як майбутній сімейний лікар», сприяє становленню соціальної й професійної компетентної особистості, розвиткові особистісного потенціалу майбутніх сімейних лікарів, орієнтації на професійне становлення, професійний саморозвиток майбутніх сімейних лікарів через уведення елементів самоосвіти до навчального процесу; ретельному плануванню самоосвітньої роботи студентів у контексті формування їхньої готовності до застосування медичного обладнання в професійній діяльності сімейного лікаря (використання проєктних технологій – індивідуальні проєкти, веб-квести); використанню портфоліо готовності майбутнього сімейного лікаря до застосування медичного обладнання в професійній діяльності як способу фіксування, накопичення й оцінювання індивідуальних досягнень студента-медика в певний період його навчальної, зокрема самостійної, діяльності (за період імплементації системи кейсів, за весь період навчання в медичному ЗВО); створенню студентами портфоліо (веб-портфоліо) з орієнтовною структурою за 5 блоками: «Портрет», «Особистісний розвиток», «План дій», «Колекція досягнень», «Поради для успіху»; формуванню

ресурсної бази для самостійного опанування методик застосування медичного обладнання в професійній діяльності сімейного лікаря.

У третьому розділі **«Дослідницько-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності»** представлено програму організації педагогічного експерименту; розроблено модель підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; проведено порівняльний аналіз результатів формувального етапу експерименту в експериментальних і контрольних групах.

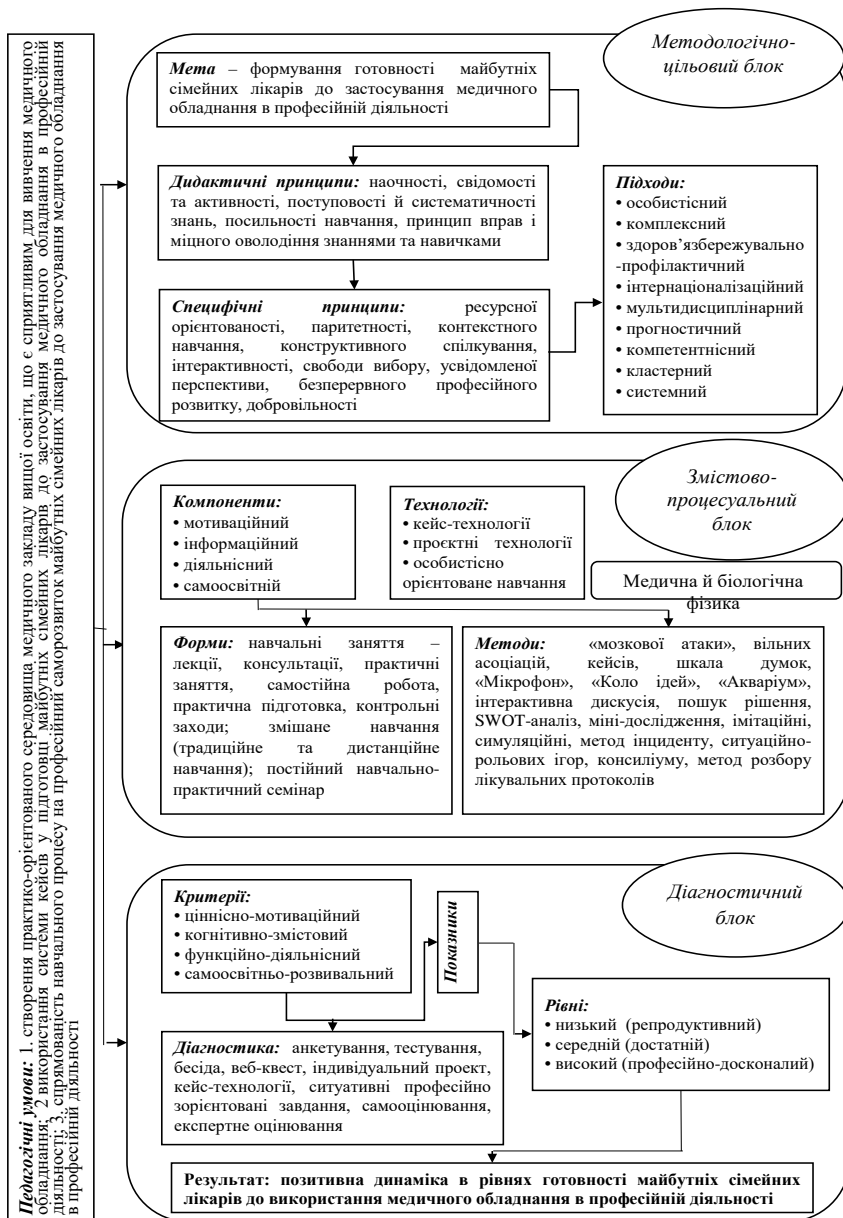
Програма експерименту охоплювала теоретико-організаційний (2015 – 2016 рр.), констатувальний (2016 – 2017 рр.), формувальний (2017 – 2019 рр.) і результативно-аналітичний (2019 р.) етапи. У педагогічному експерименті взяло участь 215 студентів-магістрів 4-5 курсів навчання та інтернів, які навчаються за спеціальністю 222 «Медицина», освітньою програмою «Лікувальна справа», за спеціалізацією «Загальна практика-сімейна медицина» у різних медичних ЗВО трьох регіонів України (Полтавська, Харківська та Тернопільська області). До КГ ввійшли 110 осіб, а до ЕГ – 105 студентів.

Констатувальний етап педагогічного експерименту передбачав діагностику рівнів готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності за визначеними критеріями. Аналіз узагальнених показників рівня готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності дав змогу виявити, що 63 (57,28 %) студенти КГ і 58 (55,24 %) осіб ЕГ мають низький рівень готовності; 36 (32,72 %) студентів КГ та 33 (31,43 %) особи ЕГ продемонстрували середній рівень, лише 11 (10,00 %) студентів КГ та 14 (13,33 %) осіб ЕГ досягли високого рівня. Результати констатувального етапу експерименту засвідчили недостатній рівень готовності студентів, що доводить необхідність удосконалення процесу підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності через упровадження виокремлених педагогічних умов.

Для реалізації педагогічних умов розроблено модель підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, що складається з *методологічно-цільового, змістово-процесуального й діагностичного блоків* (рис. 1).

Методологічно-цільовий блок моделі містить мету, наукові підходи, дидактичні та специфічні принципи підготовки майбутніх сімейних лікарів як основу для досягнення мети дослідження.

Змістово-процесуальний блок моделі відображає компоненти готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, методи, форми навчання й педагогічні технології, що використовують у контексті підготовки студентів до застосування медичного обладнання в роботі сімейного лікаря.

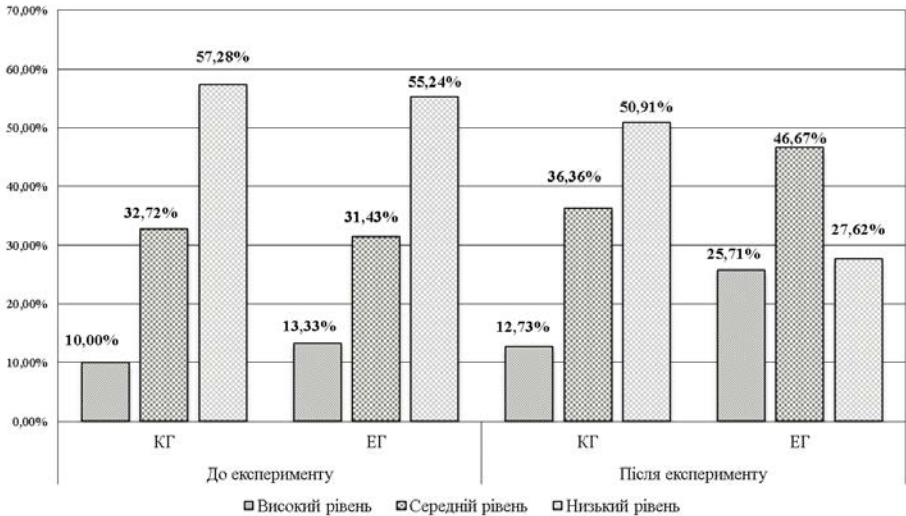
Рис. 1. Модель підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності

Діагностичний блок детермінований метою дослідження та специфікою змісту навчання, що окреслений для проведення експериментальної роботи. У блоці представлено критерії, показники й рівні готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, діагностичний інструментарій для її оцінювання, а також результат – позитивну динаміку в рівнях готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Зазначено, що модель реалізована через упровадження комплексу виокремлених педагогічних умов підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. Доведено важливість і дієвість моделі підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, річного робочого плану; навчальних кабінетів «Кабінет сімейного лікаря», авторських педагогічних майстерень «Медичне обладнання в роботі сімейного лікаря»; розроблених спеціальних навчально-методичних та інформаційних ресурсів, які забезпечували традиційний і дистанційний освітній процес, зорієнтований безпосередньо на процес підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності (електронний ресурс «Матеріали для завантаження», віртуальний клас «Медична та біологічна фізика», авторський інфоресурс «Медичне обладнання в роботі сімейного лікаря»); залучення до педагогічного експерименту сімейних лікарів-практиків; стажування під керівництвом сімейного лікаря-практика на базі приватних центрів надання первинної медичної допомоги; тематичних майстер-класів, вебінару «Телемедицина в практиці сімейного лікаря: сучасний інструмент надання допомоги»; комплексу кейсів, зокрема структурованих кейсів, кейсів «Короткі замітки», «Великі неструктуровані кейси», «Новаторські справи», методів інциденту, ситуаційно-рольових ігор, консиліуму, розбору лікувальних протоколів; використання проєктних технологій (індивідуальні проєкти «Електродинаміка в медицині. Дослідження електричних властивостей біологічних систем. Фізика й біофізика електрокардіографії», «Діагностична та лікувальна медична апаратура. Дослідження методів гальванізації, електрофорезу, дарсонвалізації, франклінізації», «Діагностична та лікувальна медична апаратура: дослідження дії електромагнітних полів на організм людини», «Теплове випромінювання біологічних об'єктів. Дослідження теплового випромінювання тіла, використання тепла і холоду в медицині» тощо, веб-квести «Поради сімейного лікаря: як вибрати небулайзер для домашнього використання», «Вибираємо лабораторний посуд, дозатори, витратні матеріали для кабінету сімейного лікаря», «Гематологічний аналізатор: як він працює», «Сучасна діагностична медична апаратура в сімейній медицині», «Лікувальна медична апаратура», «Медичні апарати для дому» та ін.); використання портфоліо (веб-портфоліо) готовності майбутнього сімейного лікаря до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, портфоліо-конференції, гурткова робота.

Аналіз результатів дослідження засвідчує, що в експериментальних групах відбулися позитивні зміни в рівнях готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. Узагальнену

характеристику динаміки рівнів досліджуваної готовності на початку й наприкінці експерименту в КГ та ЕГ представлено на рисунку 2. Зокрема, у КГ низький рівень готовності зменшився на 6,37 %, середній і високий рівні зросли на 3,64 % та 2,73 %. Водночас у студентів ЕГ зафіксовано досить суттєву динаміку, оскільки показник низького рівня зменшився на 27,62 %, унаслідок чого зростає кількість майбутніх сімейних лікарів із середнім (на 15,24 %) та високим (на 12,38 %) рівнями готовності до застосування медичного обладнання в професійній діяльності сімейного лікаря.

Рис. 2. Динаміка рівнів готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності

На завершальному етапі для підтвердження достовірності результатів експерименту використано методи математичного оброблення числових даних за критерієм Пірсона χ^2 .

Отримані результати дослідження засвідчують ефективність запропонованої моделі та педагогічних умов підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, оскільки рівень показників критеріїв готовності студентів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності сімейного лікаря набув позитивної динаміки.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження підтвердили правомірність гіпотези, покладеної в його основу, та дали змогу сформулювати висновки.

1. На підставі теоретичного аналізу наукової літератури й осмислення сучасних підходів до вищої освіти майбутніх медичних фахівців підсумовано, що в

педагогічній теорії і практиці акцентовано увагу на різноманітних аспектах професійної підготовки майбутніх сімейних лікарів. Водночас зауважено, що проблема підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності не набула всебічної й обґрунтованої репрезентації. На основі наукової рефлексії джерел уточнено сутність і структуру готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. Готовність майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності потрактована як цілісне особистісне динамічне утворення, що постає внаслідок спеціального навчання, вирізняється здатністю здобувача на практиці в реальних умовах виявляти свою обізнаність із принципами роботи й застосування різних категорій медичного обладнання, демонструвати сукупність практичних навичок роботи з ним для організації лікувально-діагностичного процесу, спрямованістю на успішне опанування новітнього медичного обладнання. У структурі готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності виокремлено мотиваційний, інформаційний, діяльнісний, самоосвітній компоненти.

2. Відповідно до структурних компонентів готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, розмежовано ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, функційно-діяльнісний, самоосвітньо-розвивальний критерії та їхні показники. Ціннісно-мотиваційний критерій виражає ступінь розвитку ціннісних орієнтацій, інтересів, мотивів до опанування медичного обладнання під час навчання, прагнення до професійного зростання й конкурентоспроможності на ринку медичних послуг у галузі сімейної медицини. Когнітивно-змістовий критерій характеризує сукупність фундаментальних знань, що є необхідними й достатніми для використання медичного обладнання в майбутній професійній діяльності сімейного лікаря. Функційно-діяльнісний критерій віддзеркалює ступінь розвитку вмій і навичок успішно реалізовувати свої функційні обов'язки під час надання медичної допомоги пацієнтам та їхнім родинам із використанням медичного обладнання в майбутній професійній діяльності сімейного лікаря. Самоосвітньо-розвивальний критерій відображає ступінь розвитку вмій провадити самоосвітню діяльність у контексті опанування способів застосування медичного обладнання в професійній діяльності сімейного лікаря, прагнення до самоосвіти, саморозвитку й самоконтролю. На підставі комплексного вивчення критеріїв і показників схарактеризовано три рівні: низький (репродуктивний), середній (достатній), високий (професійно-досконалий).

3. Виокремлено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності: створення практико-орієнтованого середовища медичного закладу вищої освіти, що є сприятливим для вивчення медичного обладнання; використання системи кейсів у підготовці майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; спрямованість навчального процесу на професійний саморозвиток майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Експериментально доведено, що реалізація зазначених педагогічних умов позитивно вплинула на ефективність підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. Динаміка рівневих характеристик готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності переконує в тому, що відбулися позитивні зміни в експериментальній групі, а саме: на 27,62 % зменшився показник низького (репродуктивного) рівня готовності, середній (достатній) рівень збільшився на 15,24 %, а високий (професійно-досконалий) рівень зріс на 12,38 %. Проведений порівняльний аналіз засвідчує позитивну динаміку змін за всіма окресленими критеріями й показниками в студентів експериментальних груп, надає достатні підстави стверджувати, що реалізація досліджуваних педагогічних умов справді забезпечує високий рівень готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. Вірогідність результатів проведеної експериментальної роботи підтверджена непараметричним критерієм Пірсона χ^2 .

4. Розроблено й упроваджено навчально-методичне забезпечення для підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, зокрема: комплект кейсів, інтернет-оболонка «Професійний кейс майбутнього сімейного лікаря», портфоліо (веб-портфоліо) готовності майбутнього сімейного лікаря до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, методичні вказівки для самостійної роботи студентів на електронному ресурсі «Матеріали для завантаження», авторський інфоресурс «Медичне обладнання в роботі сімейного лікаря».

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. До напрямів подальшого наукового пошуку належать такі: формування готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності в системі дуальної освіти, вивчення зарубіжного досвіду підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; використання інноваційних засобів, методів і форм навчання студентів, що спрямовані на застосування медичного обладнання в професійній діяльності медичних фахівців.

Опубліковані праці, що відображають основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Бичко, М. В. (2018). Розвиток комунікативної компетентності майбутнього лікаря як складника його професійної готовності. *Витоки педагогічної майстерності*, 21, 19–22. (2 міжнар. наук. бази).

2. Бичко, М. В. (2019). Здатність до конструктивної комунікації як вагома складова процесу підготовки майбутнього лікаря. *Витоки педагогічної майстерності*, 22, 22–25. (2 міжнар. наук. бази).

3. Бичко, М. В. (2019). Педагогічні засади підготовки сімейного лікаря до успішного використання в професійній діяльності медичного обладнання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (94), 3–11. (4 міжнар. наук. бази).

4. Бичко, М. В. (2020). Ефективність упровадження методики «Професійний кейс майбутнього сімейного лікаря» як однієї з педагогічних умов їхньої підготовки до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 2 (25), 105–110.

Статті в іноземних наукових періодичних виданнях

5. Бичко, М. В. (2018). Професіоналізуюча функція комунікативного середовища вищого медичного закладу освіти. *Медіасфера і медіаобразование: специфика взаимодействия в современном социокультурном пространстве*, 1, 18–23.

6. Бичко, М. В. (2020). Підготовка майбутнього сімейного лікаря до ефективного застосування медичного обладнання в освітньому процесі медичного ЗВО. *Modern Scientific Researches*, 13 (5), 30–39.

7. Бичко, М. В. (2020). Проблеми визначення критеріїв, показників та рівнів підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. *Modern Scientific Researches*, 11 (1), 61–69.

Опубліковані праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертацій

8. Бичко, М. В. (2018). *Динаміка рефлексії як професійно значущої якості майбутнього лікаря*. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи». Полтава: УМСА.

9. Бичко, М. В. (2019). *Використання медичного обладнання в роботі сучасного лікаря*. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний рух науки». Взято з <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2019/12/TOM-1-Zbirnik-9-mizhn.-nauk-prakt-int.-konf..pdf>.

10. Бичко, М. В. (2019). *Інновації в системі сучасної освіти: термінологічні та класифікаційні розбіжності*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Діджиталізація в Україні: інновації в освіті, науці, бізнесі». Суми: Цьома С. П.

11. Бичко, М. В. (2019). *Комунікативні засади підготовки сімейного лікаря в Україні*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVI Каришинські читання). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.

12. Бичко, М. В. (2019). *Мотиваційні аспекти навчальної взаємодії зі студентами-першокурсниками при вивченні дисципліни «Медична та біологічна фізика»*. Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні». Полтава: УМСА.

13. Бичко, М. В. (2019). *Підготовка майбутніх лікарів сімейної практики до самоосвітньої діяльності*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця». Суми: Цьома С. П.

14. Бичко, М. В. (2019). *Теоретичний аналіз поняття «педагогічні умови» в контексті підготовки майбутніх лікарів до професійної діяльності*. Матеріали науково-практичної конференції «Механізми сучасного інноваційного розвитку педагогічної науки та освіти». Херсон: Молодий вчений.

15. Бичко, М. В., Мороховець, Г. Ю., Островська, Л. Й., & Пурденко, Т. Й. (2019). *Методика використання структурно-узагальнюючих схем у навчальному процесі вищого медичного навчального закладу*. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи». Полтава: УМСА.

16. Бичко, М. В. (2020). *Інноваційне освітнє середовище сучасного медичного ЗВО як основа конкурентоспроможності медичної освіти*. Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика». Полтава: УМСА.

17. Бичко, М. В., Сілкова, О. В., & Мороховець, Г. Ю. (2020). *Підготовка майбутнього лікаря до професійного саморозвитку в навчальному процесі закладу вищої медичної освіти*. Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика». Полтава: УМСА.

АНОТАЦІЇ

Бичко М. В. Підготовка майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Хмельницький національний університет, Міністерство освіти і науки України. – Хмельницький, 2021.

Роботу присвячено дослідженню проблеми підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності. У дисертації обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності (створення практико-орієнтованого середовища медичного закладу вищої освіти, що є сприятливим для вивчення медичного обладнання; використання системи кейсів у підготовці майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності; спрямованість навчального процесу на професійний саморозвиток майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності). Розроблено й упроваджено модель підготовки майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, що складається з трьох блоків, які взаємопов'язані та взаємодіють: методологічно-цільового, змістово-процесуального й діагностичного. Удосконалено критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-

змістовий, функційно-діяльнісний, самоосвітньо-розвивальний), показники та рівні готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності, діагностичний інструментарій для оцінювання рівня готовності майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності.

Ключові слова: сімейна медицина, майбутній сімейний лікар, медичний заклад вищої освіти, підготовка, педагогічні умови, медичне обладнання, професійна діяльність.

Бычко М. В. Подготовка будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Хмельницкий национальный университет, Министерство образования и науки Украины. – Хмельницкий, 2021.

Работа посвящена исследованию проблемы подготовки будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности. В диссертации обоснованы и экспериментально проверены педагогические условия подготовки будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности (создание практико-ориентированной среды медицинского учреждения высшего образования, благоприятного для изучения медицинского оборудования; использование системы кейсов в подготовке будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности; направленность учебного процесса на профессиональное саморазвитие будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности). Разработана и внедрена модель подготовки будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности, которая состоит из трех взаимосвязанных и взаимодействующих блоков: методологически-целевого, содержательно-процессуального и диагностического. Усовершенствованы критерии (ценностно-мотивационный, когнитивно-содержательный, функционально-деятельностный, самообразовательно-развивающий), показатели и уровни готовности будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности, диагностический инструментарий для оценки уровня готовности будущих семейных врачей к применению медицинского оборудования в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: семейная медицина, будущий семейных врач, медицинское учреждение высшего образования, подготовка, педагогические условия, медицинское оборудование, профессиональная деятельность.

M. V. Bychko. Preparing Future Family Doctors to Use Medical Equipment in Professional Activities. – Manuscript.

Thesis for a Candidate's Degree in Pedagogical Sciences. Specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Khmelnytskyi National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Khmelnytskyi, 2021.

The thesis studies the issue of preparing future family doctors to use medical equipment in their professional activities. It justifies and experimentally verifies relevant pedagogical conditions for preparing future family doctors to use medical equipment in professional activities (creating a practice-oriented environment favourable for the study of medical equipment in medical schools; using case studies in preparing future family doctors to use medical equipment in professional activities; focusing the educational process on professional self-development of future family doctors to use medical equipment in professional activities). The thesis presents the author's model of preparing future family doctors to use medical equipment in professional activities. The model consists of the following three interrelated and interacting blocks: methods and goals, content and procedures, diagnostic. Finally, the thesis improves criteria (axiological-motivational, cognitive-substantive, functional-pragmatist, self-educational-developmental), indicators and levels of future family doctors' readiness to use medical equipment in professional activities, as well as diagnostic tools for assessing levels of such readiness.

Keywords: family medicine, future family doctor, medical school, preparation, pedagogical conditions, medical equipment, professional activities.

Підписано до друку 05.03.2021
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 50
Віддруковано з оригінал-макету замовника
Друк: «Термінова поліграфія»
29000, м. Хмельницький, вул. Степана Бандери, 63.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 4164 від 23.09.2011 р.